

Ewout van den Berg

Boken: *Amiable with Big Teeth*

Ett manuskript från 1941, av den jamaikansk-amerikanske poeten, författaren och socialisten Claude McKay, som ansågs vara förlorat gavs ut för första gången i fjol.

Amiable with big teeth ger en sjudande inblick i den New Yorkska stadsdelen Harlem under åren på 1930-talet. I synnerhet visar den på de förödande följderna som den Kommunistiska Internationalens sick-sack politik under Josef Stalin hade för afroamerikanernas frigörelsekamp.

Claude McKay; *Amiable with Big Teeth. A Novel of the Love Affaire Between the Communists and the Poor Black Sheep of Harlem*; edited with an introduction by Jean-Christophe Cloutier and Brent Hayes Edwards. New York: Penguin Books, 2017. -302 sid.

Claude McKay föddes på Jamaica 1889 och flyttade som 23-åring till USA. Han radikaliseras för gott mot slutet av det första världskriget under den 'röda sommaren', en tid med blodiga raskravaller då hundratals afroamerikaner lynchades. Han intog en betydelsefull ställning i kretsen av svarta radikaler som, inspirerade av den ryska revolutionen, blivit kommunister. Dessa radikaler var övertygade om att det fordrades ett helt annat slags samhälle för att göra slut på den skriande ekonomiska ojämlikheten och den våldsamma rasismen i USA. Poeten och romanförfattaren McKay spelade dessutom en viktig roll i den Harlemska Renässansen, som var en pånyttfödelse av den afroamerikanska konsten på 1920- och 30-talet.

I den ryska revolutionen kom judarna, som hade tillhört de förföljda i det kristna och enväldiga Tsar-Ryssland, att inta en betydande roll i revolutionen och därefter. Sovjetunionen kom att internationellt plädera för de kolonialiserade folken självständighet. Under Kommunistiska Internationalens (Komintern) fjärde kongress 1922 tog McKay och den surinamske Otto Huiswoud upp 'negerfrågan'. I sitt tal beskrev McKay hur han på gatan i Sovjetunionen, till skillnad från USA, hade tagits emot som hjälte.

Striden mot kolonialismen och rasismen kom dock att allt mer underordnas Moskvas särintressen. Klyftan gentemot kampen, som afroamerikanerna förde, blev allt större. Och McKay inriktade sig mer åt sin litterära verksamhet men utan att för den skull förlora sin politiska övertygelse. Det framgår mycket klart i romanen.

Solidariten med Etiopien

Året är 1935. Italiens fascistiske diktator Mussolini satsar på att tillförsäkra sig vad många europeiska stater redan innehar och överfaller Etiopien. Solidaritetskampanjer till Etiopiens stöd uppkommer runt om i världen. McKay följer i romanen olika personligheter i det hårt drabbade depressionens Harlem, som är aktiva i solidaritetsarbetet.

Romanen ger en utmärkt beskrivning av den då rådande atmosfären. Afroamerikaner går en masse, trots sin egen eländiga tillvaro, ut på gator och torg och samlar in rikligt med pengar i solidariteten med Etiopien. Landet som aldrig tidigare varit koloniserat ger dem en känsla av egenvärde och makt i en annars brutal omvärld. McKay låter oss därefter bevittna hur två strömningar i solidaritetsrörelsen hamnar på kollisionkurs.

Å ena sidan den panafrikanska rörelsen med en romantiserad bild av Etiopien och Afrika. Romanens öppning är en burlesk skildring av hur Alamy en avlägsen släkting till den etiopiske kejsaren vid sin bejublade ankomst i Harlem kidnappas av en i prålig militärstass självutnämnd professor i afrikansk historia.

Å andra sidan står kommunisterna med brutalt råsnack, politiska intriger och opportunism, vilket allt mer hade tagit plats hos dem istället för allvarligt syftande politiska analyser och uppgiften att bygga ett månggetniskt parti. Den afroamerikan, som inte följde den av Stalin proklamerade linjen om en 'folkfront' – där kommunisterna kritiklöst måste samarbeta med liberaler och konservativa –, anklagades för att vara 'trotskistisk fascist' och drevs ur rörelsen.

McKay skildrar hur bägge strömningarna använder sig av den fascistiska invasionen i Etiopien för egna syften. Den panafrikanska riktningen organiserar sig mot 'italienarna' istället för mot fascisterna och försöker att driva ut italienska företagare ur stadsdelen. Kommunisterna använder Etiopien för att fastare etablera sig i Harlem, samtidigt som Sovjetunionen själv levererar Mussolinis Italien energiråvaror.

Vänligt om än med grova tänder

Romanens styrka ligger i att den låter oss se hur den politiska utvecklingen i världen återspeglas i Harlem och människornas personliga levnad. Sålunda konfronteras den halvskumma handelsmannen Peixota, som står i ledningen för 'Hands off Ethiopia' -kampanjen, med en sönderdelad rörelse och sin egen familj. Peixota är, i och med sin klasställning, en av de få figurerna i romanen som inte har någon fast politisk övertygelse.

McKays roman är i stort sett baserad på vad som faktiskt var verkligheten. Spott och spejksom överdrift spelar en stor roll och gör att boken kommer att gå hem hos den breda publiken.

Även om McKay tar avstånd från de bägge politiska strömningarna är romanen politiskt sett en avräkning med Komintern under Stalins ledning. Titeln *Amiable with Big Teeth: A Novel of the Love Affaire Between the Communists and the Poor Black Sheeps of Harlem* gör detta tydligt, tillsammans med bokens snygga 'Get Out'-artade slut.

Massolidariteten med Etiopien bland afroamerikanerna får dagens läsare till vänster att tänka på republikanerna i det spanska inbördeskriget 1936-39. I den meningen är bokens publicering en i rättan tid. Vi erfar ånyo extremhögerens uppdykande. Vi har sålunda behov av en politisk debatt om vad som vore att begripa och om hur utvecklingen ska bestridas.

Socialisme nu — de linkse site van Nederland. [25 jan. 2018] [Vriendelijk met grote tanden]. Finns tryckt i: *De Socialist* (Amsterdam) nr 301, feb. 2018.

Översättning från nederländskan och redigering. Per-Erik Wentus,